КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

Український часопис для Генерал-Губернаторства

Ч. 33. Краків, 4. травня 1940. Рік І.

Ukrainische
„Krakauer Nachrichten"
für
General-Gouvernement
„KRAKIWSKI WISTI"
Krakau
Karmeliterstrasse 34. II.
General-Gouvernemet.

30 сот.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю і закордоном:

місячно	3 зол. 70 сот.
чвертьрічно	10 зол. 50 сот.
піврічно	20 золотих
річно	40 золотих

Курс 1 нім. марки 2 зол.

ТЕЛЕФОНИ:

Дирекції	137-42
Редакції і Адміністр.	230-39
Друкарні	102-79

ВИХОДИТЬ В ПОНЕДІЛОК, СЕРЕДУ І ПЯТНИЦЮ

II. КОНКУРС

Дирекція „Українського Видавництва" в Кракові оголошує оцим конкурс на популярні підручники призначені для вселюдніх шкіл і самоосвіти:

1. Мертва природа.
2. Хемія.
3. Фізика.
4. Ботаніка.
5. Зоологія.
6. Загальна географія.
7. Всесвітня історія.

8—10. Граматичні вправи (для III, IV і V-VI кляс вселюдної школи).

11. Початки німецької мови.
12. Німецька читанка (другий рік навчання).

Бажаючі взяти участь у конкурсі повинні звернутися до Дирекції „Українського Видавництва" за ближчими виясненнями що до програми, обсягу, способу писання, розміру і т. п. поодиноких підручників.

Приняті до друку рукописи будуть гоноровані залежно від заздалегідь усталеного розміру в межах від 320—800 зол. За неприйняті до друку рукописи „Українське Видавництво" не бере ніяких зобовязань. На бажання будуть вони звернені авторам.

Речинець присилки готових до друку рукописів (писаних на машині, або читким письмом на одній сторінці, з рисунками зробленими тушом на білому папері) минає 1. липня 1940 р.

Краків, 25 квітня 1940.

Дирекція
„УКРАЇНСЬКОГО ВИДАВНИЦТВА"
в Кракові.

Блискучий успіх німецької армії

Злучення двох ударних ґруп

= Берлін, 1. травня. Начальна команда німецької армії повідомляє: Німецькі частини, що машерували з Осльо через Тінсет на північ і з Дронтгайму на полудне, сьогодні вечером на дорозі на полудневий захід від Стерен подали собі руку. Лучба між Осльо і Дронтгаймом на суходолі є тим самим встановлена. Натискаючи сильно на уступаючого ворога німецькі частини в районі Ґудбрансдаль заняли важну дорогу і комунікаційний вузол в Домбас. В марші з півночі на полудне здовж дороги Дронтгайм — Домбас осягнено місцевість Ордаль Через те таксамо опинилося в німецьких руках головне получення Осльо — Дронтгайм.

Німецькі відділи підчас маршу в напрямі Дронтгайм і Домбас також в дні 29. квітня розбили всюди ворожі частини і змусили їх до відвороту. Від Отта, де впали в німецькі руки велитенські припаси, німецькі частини переслідували ворога в напрямі Домбас. Також в районі Берґен німецькі частини йдуть скоро вперед. Норвежський 4-тий піхотний полк в силі 2.500 стрільців, що його відкинено далеко поза фронт в гори зложив зі своїм командантом зброю, на північний захід від Ліліненгамер. На схід від Вос німецькі частини взяли в полон 260 стрільців і 4 гармати.

Ворожі десанти і скупчення в районі Намсос і Андальснес зазнали важких втрат від німецьких бомб. В бараках, становищах, казармах, і ґаражах, повстала пожежа. Біля Хрістянзанд зістрілено один ворожий літак, в Скаґераку затоплено 2 ворожі підводні човни. На заході ніяких замітніших подій.

Наказ Гітлера до армії

= Берлін, 1. травня. Фірер і начальний командант німецької армії дав такий денний наказ німецьким частинам, що беруть участь в боях в Норвеґії:

»Вояки норвежського фронту! В безнастанньому маршу вперед німецькі частини навязали сьогодні лучбу між Осльо і Дронтгайм. Через те знищено остаточно наміри аліянтів шляхом окупації норвежської території змусити нас впасти на коліна. Частини армії, маринарки і летунства у взірцевій співпраці між собою доконали чину, що в своїй сміливости приносить найвищу почесть нашій молодій німецькій армії.

Старшини, підстаршини, стрільці! Ви боролися на норвежському боевищі з усіми трудношами на морю, суходолі й повітрю та з опором ворога. Ви виповнили велитенське завдання, що його я вложив на Вас. Нація складає Вам подяку. Як зовнішний знак признання і подяки нагороджую начального команданта норвежських частин, ґенерала фон Фалькенгорста орденом Залізного Хреста. На предложення Ваших командантів відзначу також найхоробріших зпоміж Вас.

Одначе найвищою нагородою для Вас усіх може вже тепер бути переконання, що Ви причинилися рішаючо до перемоги в найважчій історичній боротьбі нашого народу о бути чи не бути.

Я знаю, що Ви і дальше сповните поставлене Вам завдання. Хай живе наша Великонімеччина!«

—o—

Події, що викликують нові події

(Від нашого кореспондента)

Рим, квітень 1940.

До цілої низки невдач Анґлії — Абисинія, Австрія, Судети, Чехословаччина, Еспанія, Альбанія, Польща! — прийшов для неї новий і важкий шах: Данія і Норвеґі. Ну, а тим самим — і стратеґічно й економічно — і Швеція. Це — покищо! Бо живемо в динамічній добі, коли діяння мусить бути точне, досконале і виконане вмить: чим влучніший для противника удар, тим швидше може — а то й мусить — прийти черговий удар.

Цей останній вибух подій, що найщов своє виладування не на західньому фронті, — де все без змін! — але на півночі Европи, нікого в Італії не заскочив. По перше — після 18. березня, себто після зустрічі Мусолінія з канц. Гітлером, усі сподівались чогось поважнішого; по друге — Мусоліні, тримаючи Італію у стані поготівля, себто Італія не бере участи у війні, але може взяти в ній участь у кожній хвилині, наставив населення бути готовим на кожну більшу чи меншу подію звідки і коли б вона не прийшла. Словом: населення Італії не може бути несподівано заскоченим. Тому і звідомлення у римській пресі подані у широкому діяпазоні: Берлін (завжди на першому місці), Амстердам, Штокгольм, Льондон, Париж. Звичайно, ці звідомлення кореспондентів усіх важних столиць Европи, витворюють дивну метушню, суматоху і в звичайного, сірого громадянина Італії викликують такі звідомлення правдивий хаос у голові: він не завсігди знає на чому він стоїть? Та це найзвичайніша і — треба сказати — вміла та проворна гра фашистівського уряду Італії — невоюючої Італії!

Проте, хто орієнтується у римській пресі, хто знає де шукати „лінії" уряду в цій багатій і рухливій пресі, той відразу знає ясне і недвозначне становище Італії. А це вистачає уважно перечитати передові статті у „Джіорнале д' Італія" і т. зв. „Трафілетті", себто — малі, з гумором писані, фейлетони у „Попольо д' Італія" — на першій сторінці з права в низу, курсивою. — І відразу бачите, що Італія стоїть по стороні Німеччини. Правда, це постава Італії не має галасу, крику, але вона ясна!

Кожна держава, що дбає за свою справжню силу, розріст, у війні стає по тій стороні, де бачить користь для свого народу. Італія від початку свого істнування, як королівство Італії, себто від 1848 р. від Короля Карла Альберта, через Кавура, через Седан, війну 1914-1918 рр. була, як це ми вже недавно зазначували, тим язичком у рівновазі Европи. І кожний раз Італія у европейській війні була чинником тієї рівноваги: по чийй стороні виступала — та сторона вигравала.

І ця позиція Італії ніколи не була вигідна для Анґлії. Не диво, що й тоді коли Італія була союзником Анґлії, то й тоді Анґлія ішла проти розросту сил Італії, яка, не маючи — в демоліберальній добі, зокрема в 1919 р. — правдивих мужів — державників, не вміла боронитись перед лукавством Анґлії.

Сьогодні — часи комітьголовно змінились: Італія стала фашистівською державою, набрала розмаху і стала імперією; Італія і Німеччина, маючи спільну ідеольоґію, мають велику ціль — в основах перетворити Европу і поставити її на нових засадах устрою політичного, соціяльного, економічного; створити: нову національну, соціяльну справедливість. І то ця нова національна і соціяльна справедливість є оперта на засновках европейської культури.

І тому Італії інтерес по стороні Німеччини. Італія і Німеччина виступають разом проти демоплютократій заходу Англії і Франції — чи й інших дальших країн — що, маючи гроші, думають усе у світі загарбати, щоб інші народи, що тих грошей не мають, були голодні, використані, виснажені, опущені і щоб були рабами цієї демо-жидо-плютократії.

Мусоліні і Гітлер творять нову добу в історії Европи і світу: добу нової національної та соціяльної справедливости.

В цій добі матимуть голос і значіння тільки великі народи числом і сильні якістю!...

М. Тибрський.

Невмірущість Ґенія України

Уривки з промови, виголошеної на Шевченківській Академії у Кракові і Ярославі.

Історична перспектива України в її минулому дає нам цілий ряд величин і постатей, які різьбили форму і зміст нашого життя. Олімп наших національних творців духа очолює ґеній Тараса Шевченка. Благословенство віків зійшло на нашу землю пророчим натхненням і принесло їй нове велике світло — світло національного відродження. Ґеніяльність Шевченка полягає в тому, що він збагнув всі психольоґічні тайни української вдачі, що він охопив ясний національно-політичний світогляд і ті всі свої ідеї, свої думки і думи висловив у досконалій мистецькій формі. Багатою душею відчував Шевченко не лише свою сучасність, але ціле минуле наших предків. Він добре знав силу і слабість української вдачі з кожного періоду нашої бувальщини, він здавав собі справу з потенціональної спромоги цілого українського народу, з його психічних і фізичних вартостей, з його відпорних сил. В його душі містилася синтеза багатої душі цілого народу, ясні і бліді риси тої душі, її стиль та її природа. В його крові блестіли рефлекси всіх подвигів українського геройства і відваги, а в його грудях билося серце світлого княжого і гетьманського минулого.

Шевченко знаменито орієнтувався в політичному положенні нашої землі. Вже в самих початках нашої ери доля виписала Україні закон вічної боротьби. Багатство нашої країни та убожество всіх ближчих і дальших наших сусідів створило перманентний, безнастанний конфлікт, якого осередком була, є і мусить бути наша Батьківщина. Зависть і чисто грабіжницькі інстинкти чужинців заставили Україну стояти на вічній варті і дбати про свою самостійність.

Вже сама природа вивінувала Україну в такі засоби відпорности і самозбереження, що у висліді безнастанної боротьби віків Україна в своїй субстанції стояла і стоїть ненарушенна і життєздатна.

Ті всі моменти ґеніяльно відчув і зрозумів Т. Шевченко. Загальна синтеза минулого і сучасного Шевченка дала йому змогу глянути в майбутнє нації. Його віщі слова були природним виявом того світогляду, його погляду на Україну, на цілий світ.

Виступ Т. Шевченка на тлі тодішніх суспільно - політичних і психольоґічних умовин мав наскрізь революційний характер. Ні один раз не корився Шевченко долі, що в оковах неволі держала тоді цілу Україну, ні в одному нерві творчости Шевченка не слідно покори супроти тодішнього ладу. Всевладна тоді доктрина демоліберальізму, пацифізму і психічної демобілізації не найшла у Шевченка ніякого послуху. Він уважав, що культ тих вартостей на українському орґанізмі зможе тільки звихнути українську душу, ослабити вістря її відпорности і приспати почуття її самостійности. Вдержання і достроєння української національної психіки до загального тону тодішнього соціяльного і політичного світогляду значило стільки, що заправляти національний орґанізм до дальшого покірного зношення чужого ярма, — значило стільки, що настроювати психіку народу до дальшого його експльоатування, — значило стільки, що невтралізувати всі визвольні пориви поневолено нації.

Подув широких ланів враз з їх атмосферою, враз з насиченою хвилею національного гніву, враз з визвольними змаганнями, що здоровою могучою стихією вибухали з усіх закутин України — трапляв і находив ідеальний відгомін у душі Шевченка. Він відчував і бачив не лише ту снагу і пориви народу, але він знав теж добре вдачу і психіку народу.

На ввесь свій ріст чув він і переживав траґедію свого народу. Він належно розглянув цілу систему поневолення націй і всі засоби якими вороги послугувалися, щоб удержати повний спокій і послух України.

Ту цілу проблему можна було розвязати двома способами: або дорогою переконування — еволюції, або дорогою революції. Шевченко не вагався ні хвилини над вибором. Він вибрав той другий шлях, як одиноко доцільний, як одиноко правильний і конечний.

І на боротьбі за свободу зійшов цілий вік Тараса Шевченка. Словом і чином начеркнув він шлях до здійснення того ідеалу.

Божеське натхнення, що освітило серце й ум Тараса Шевченка, переніс і переказав він словом пророка і вчителя цілому українському народові. Всю правду української землі списав він у своїх безсмертних творах і передав її до вірування своїм нащадкам.

Значіння творчости Шевченка не лежить лише в самій її літературній вартості. Шевченко створив передусім політичний світогляд, в якого основу поставив Україну — як націю. Почуття національної приналежности є найсильнішим вузлом, що творить людське, суспільне співжиття. Звязок крови є найсильнішим мотивом кожного збірного психольоґічного процесу. І як тіло одиниці, так і орґанізм родини і громади, так само і нації творить цілість, в якій повстає, розвивається і укладається співжиття і гармонія всіх його нервів і цілість конституції того орґанізму. Нація творить тіло, що обеднує, годить і зберігає всі слої і верстви свого людського механізму, а нazовні являється та сама нація ексклюзивною одиницею, яка з природи річи розеднує, ділить і нищить членів міжнародного механізму.

Всі події світа мають свій вимовний національний характер. Кожна зміна державного стану посідання на земській кулі була випливом розросту потуги і заборчости поодиноких народів. Отже нація була, є і мусить бути рушійною силою кожного прояву збірного життя. І тому Шевченко на націоналізмі будував долю України. Україна була одиноким його ідеалом, одиноким світлом, що гріло його душу і серце, яке в Україні замикало ввесь світ.

І як важко в добі Шевченка було звертати свої груди проти тодішнього вітру, як важко було взагалі встоятися і видержати ритм тодішніх відносин на сході Европи, — то Шевченко не тільки звертав проти ворожої струї свої груди, але він ділав ними повною силою, силою велитня, що кріпив груди міліонів людей. Він створив новий ритм українського серця, ритм любови і посвяти для своєї Батьківщини. Він заставив Україну дивитися і приймати світ критеріям найбільших історичних подвигів нації. Він розбудив почуття національної гордости. Він запалив українську душу вогнем революції і чинного спротиву проти всіх ворогів України і чин як основу екзистенції нації поставив в основу своєї віри. Віра Шевченка була, є і остане незглибленою скарбницею національної енергії і відваги, яку черпатимуть всі виконавці його заповіту. Дух Шевченка просвічував і супроводжав всіх учасників наших визвольних змагань у їх боротьбі. Кожний революційний рух в Україні носив знамена Шевченкового післанництва списаного в Кобзарі.

Кобзар це найвищий закон кожного українця зокема і всіх українців разом. Там є кодифікація нашого права, там є вказівки для нашої поведінки, там є виписане все те, що і як маємо діяти, щоб собі те право зробити.

Ця наука не пішла на марне. Кожне слово великого вчителя перейшло в душу і кров його грядучих поколінь. Зерно правди, засіяне ним перед соткою літ, зійшло і цвіте буйним цвітом вічної молодости. Той цвіт пильно доглядають і підливають своєю юною кровю лицарі великого міту. Багряні червоні соки нашої землі мають в собі стільки чару і оживляючих сил, що вони не тільки гоять всі рани і болі нашого тіла і нашої душі, але запалюють їх вічним огнем безсмертности.

З висоти національного жертвенника XX століття видко не лише меч Святослава і булаву Хмельницького, але зовсім виразно зарисовується і росте маєстат України.

Д-р Володимир Горбовий

—o—

Пророкові визволення України

Село Волковия за небіженьки Польщі було твердинею »шляхти загродової«, а тепер зовсім відроджується. Давні шляхотські дурмани зникають безповоротно. Молодь горнеться до »Просвіти«. Вже другий раз відбулася вистава у цьому селі. Дня 7. квітня ц. р. відбувся Шевченківський концерт з багатою програмою. У концерті взяли участь школярі з Волковиї і сільця Завіз. Саля була вщерть випозненa старшими і молоддю, що з захопленням вслухувались в кожне рідне слово, яке гомоніло зі сцени. Реферат про життя і творчість Т. Шевченка виголосив місцевий учитель. Наведені слова Пророка »Встане Україна і розвіє тьму неволі« найглибше вмялись у души приявних. Жінки з радости плакали, що діждались цієї хвилини, в якій свобідно і прилюдно можна висказати свою безмежну любов до своєї батьківщини та свого народу. Одною з найкращих точок концерту була інсценізація поеми »Розрита могила«. Концерт закінчено відспіванням національного гимну. Слід згадати, що місцеві учителі: п. Синяаський з дружиною та п. А. Пеленський за короткий час зуміли багато праці вложити в селі, щоб освідомити населення.

—o—

Правні основи Православної Церкви в б. Польщі

III.*)

Першим актом тимчасового правного унормування справ Православної Церкви у б. Польщі були »Тимчасові Постанови про відношення держави до Православної Церкви в Польщі«, видані у формі розпорядку міністра віроісповідань і освіти Поніковського з 30. січня 1922 р., що обовязували до листопада 1938 р. Це обговорено обширніше у двох попередніх статтях.

Основним канонічним актом, на якому спирається автокефалія Православної Церкви у б. Польщі є Томос царгородського патріярха Григорія з 13. листопада 1924 р., якого досі формально не скасовано, про що й згадано у попередній статті »Автокефалія Православної Церкви у б. Польщі«.

Правно-державними актами, що нормують правне положення Православної Церкви, її внутрішню орґанізацію та її відношення до держави є декрет президента б. Польщі зі силою закону з 18. листопада 1938 р. про відношення держави до Автокефальної Православної Церкви (В. З. П. Р. ч. 88, поз. 597). На основі ст. 1, уст. 2, цього декрету рада міністрів видала розпорядок з 10. грудня 1938 р. (В. З. П. Р. ч. 103, поз. 679), в якому признано долучений до цього розпорядку Внутрішній Статут Автокефальної Православної Церкви разом з його залучниками, зложений правною репрезентацією цієї Церкви.

Всі ці три згадані акти: Томос царгородського патріярха з 13. листопада 1924 р., декрет президента б. Польщі з 18. листопада 1938 р. і розпорядок ради міністрів з 10. грудня 1938 р. про затвердження Внутрішнього Статуту Автокефальної Православної Церкви разом з його залучниками являються і нині правною основою устрою орґанізації і внутрішнього життя Православної Церкви на окупованих польських областях, розуміється о стільки, о скільки поодинокних постанов президентського декрету і розпорядку ради міністрів чи властиво Внутрішнього Статуту та його залучників не усунули або не змінили від 1. вересня 1939 р. факти военного і правнодержавного характеру.

Найважніші з президентського декрету, що його видано односторонно без рішення Генерального Собору, є постанови ст. 1 і ст. 2 і тому подаємо їх у буквальному перекладі:

Ст. 1 (1) Польська Автокефальна Православна Церква, зберігаючи в доґматичних і канонічних справах едність зі Загальною Східною Православною Церквою, є незалежна від якоїнебудь позакраевої духовної або світської влади.

(2) Польська Автокефальна Православна Церква користає у свому внутрішньому житті з повної свободи управи в межах державного законодавства, зокрема нинішнього декрету і Внутрішнього Статуту, призначеного державою шляхом розпорядку ради міністрів.

(3) Польська Автокефальна Православна Церква порозуміваеться свобідно в релігійно-моральній ділянці з іншими православними церквами.

(4) Митрополит та єпископи вдержують звязок свобідно і безпосередньо у справах віри і моралі з підвладним духовенством та своїми вірними.

Ст. 2. Церковні приписи, що їх видає Польська Автокефальна Православна Церква, повинні спиратися на нинішньому декреті і Внутрішньому Статуті і не можуть бути суперечні з державним законодавством.

На основі обох згаданих державних актів переведено — чи властиво затверджено істнуючу вже тоді церковну адміністраційну орґанізацію Православної Церкви у б. Польщі. У проводі Автокефальної Православної Церкви у б. Польщі, яку під церковно-адміністраційним оглядом поділено на пять епархій: варшавську (варшавсько-холмську), волинську, поліську, гродненську і виленську, стояв варшавський митрополит, до якого як варшавсько-холмського єпископа з тит. архієпископа належала теж і колишня самостійна холмська епархія. Для вирішування важних для Православної Церкви справ покликано окрему установу — Собор Єпископів під головуванням варшавського митрополита і Священний Синод, як адміністраційний і виконний орґан митрополита та Собору Єпископів.

Згаданим президентським декретом уведено у внутрішнє урядування Православної Церкви польську мову. Вже раніше у духовних православних семинаріях в Кремянці на Волині та у Вильні введено польську мову навчання, щоб спольщити вцілости кандидатів до духовного звання. З тією самою національно-політичною метою створено при варшавському університеті відділ православної богословії, очевидно також з польською мовою навчання. Польську мову навчання і виключний польський дух уведено й у православному богословському ліцею у Варшаві, який створено на місце скасованих православних духовних семинарій. Теж саме було і в ґімназії при згаданому ліцею.

Отже польська державна влада наказала ввести у всіх церковних властях, урядах і установах Православної Церкви польську урядову мову, хоч православних поляків майже зовсім не було, радше були тільки одиниці, які перейшли формально на православя не зі щиро-релігійних мотивів, але головно тому, щоб одержати розвід, якого як католики не могли дістати. Такі неофіти фактично й не цікавилися долею Православної Церкви. Науку релігії для українських православних дітей наказано вести виключно в польській мові, що переведено в цілости передусім на Холмщині, Підляшші і Поліссі, і навіть змушувано православне духовенство на українській етнічній території виголошувати проповіди в польській мові. При допомозі православних військових капелянів, що творили полонізаційну аванґарду польської політики на церковній ділянці, роблено вже спроби введення у богослужбу

*) Гл. »Краківські Вісти« ч. ч. 29 і 31.

Л. Б.

Сміливий задум

„Театр вогняної доби" впав дивною несподіванкою у наші села й містечка. Усюди лишив за собою палкі спори і — живе зацікавлення. Публика поділяється на ентузіястів і противників. Зате нема байдужих, що взагалі не забирали б голосу.

Пригадується давно минула доба, коли в нас театр теж розворушив усе. Світлої слави побутового театру ніхто з нас уже не памятає. Але його велика роля добре відома. Та слід, що його лишало рідне слово у душах видців.

Може воно й важко порівнувати цю світлу добу нашого театру зі сміливою спробою наших молодих мистців. У перспективі часу, у спогадах сучасників побутовий театр видається одним успіхом, а похід його тріюмфальним. Чи воно насправжки так було, не знаємо. Можливо, що й тоді крутили носом на „малоросійщину", а світські дами обурювалися, що сільську лайку вводять на сцену. Та суть не в тому. Важне те, що театр розворушив, ожвив народні маси.

Так, театр це може. Його діяння безпосереднє і враження сприймає відразу більша ґрупа людей. Недаром уживають театру, як першорядного пропаґандивного засобу. У Совітах використано широко цю його прикмету. Нещодавно ішла і по польських сценах песа „Фройляйн Доктор", що її мусіли відвідувати військові частини. Вона мала остерегти і приготувати громадянство до війни.

Та це все зразки театру, що служив засобом до цілі. Але є театральні течії, що виринають із туги видця, що передбігають навіть його бажання й раз кинуті на сцену, стають його гаслом. Таким зразком може бути наш побутовий театр 70-тих років. У добі, коли національна ідея жевріла тільки в умах провідників, широкі верстви задоволяли свою підсвідому тугу за українством у фолькльорі. І відомо, що найбільше діяв він на сцені.

Таким же зразком можуть послужити й середневічні вертепи. Зразу вони були тільки релігійним виявом, що виплив із побожних почувань. А пізніш, коли жива людська вдача домагалась розваги, всувалися туди інтермедії. Оці вставки набирали сили й краски і поруч релігійної теми ставали окремою дією з закінченим обличчям. Отак туга видця добувала силоміць те, що їй було потрібне.

Впродовж віків усі театри виринали з такої підсвідомої потреби. Шекспірівський театр повстав на порозі доби, коли в Англії стали перехрещуватися морські шляхи і морська віддаль бурлила кров. Театр Моліера щербив поволі будівлю французької псевдоклясики, аж доки не завалилася вона під напором революції. Італійський театр, такий популярний в Европі в початках XIX в., передбіг змагання свого народу до обеднання.

І „театр вогняної доби" зродився також із такої туги. Дарма, що стрічають його суперечно. Боротьба довкруги нього, розбіжність думок у публики супроводжає кожний його новий прояв. Річ тільки в тому, щоб він встоявся серед цієї бурі, витримав вогненну пробу.

Змагання за обнову театру позначалось у нас і давніше. Памятаємо ще спробу театру ім. Тобілевича змодернізувати „Гриця", а також блискучі вистави побутових пес у великому міському театрі у Львові. Шуканням нових доріг позначається творчість Наталі Ґеркен-Русової. Її „героїчний театр" навязує до старовини й добуває там свіжої сили. Цей напрям виявив себе в кількох виставах у Празі й Чернівцях.

Тому „театр вогняної доби" це не зовсім відірване явище. Це тільки одна із спроб обновити наш театр, відчути в ньому духа доби. Невідомо, чи йому це вповні вдасться, себто чи зуміє він справді дати синтезу „вогняної доби". Це залежатиме від ріжних внутрішніх і посторонніх чинників. Але дорогу до цього вибрав добру.

„Театр вогняної доби" працює **фраґментами**. Мистець і публика не прагне розливного малюнку чи утонченого міркування. Час себе переганяє — типами, на-

польської мови замість церковно-слав'янської. Вкінці почали спольщувати досі майже в цілости московську православну єрархію і в 1938 р. висвячено на православних епископів двох поляків - православних військових капелянів Семашка і Шреттера. Семашко під іменем Матея (Матеуша), вілейського епископа, став вікарним епископом виленського архіепископа Теодозія; по розвалі Польщі утік до Франції. Шреттер знову під іменем Тимотея (Тимотеуша) як люблинський епископ став вікарним епископом митрополита Діонізія, до якого належала Холмщина і Підляшшя; він не вспів втечи за кордон і проживає сьогодні в манастирі в Яблочині на Підляшші.

Польська влада змагала послідовно у першу чергу до заміни майже виключно — з незначними вийімками — московської по нації й по дусі православної єрархії на чисто польську. Нема ніякого сумніву, що при найближчій зміні на митрополичому престолі, митрополитом, а тимсамим і головою Автокефальної Православної Церкви в Польщі став би поляк. Православна Церква в Польщі була б тоді тільки одним з найважніших середників до якнайшвидшого спольщення непольського православного населення, передусім найчисленнішого українського.

Польська державна влада щораз більше і глибше встрявала у внутрішні, чисто церковні справи Православної Церкви так, що її фактичним керманичем вважали загально не митрополита, але директора відповідного департаменту міністерства віроісповідань і освіти (довгі роки був ним гр. Потоцький), не епископів, але воєводів, не деканів і парохів, лише повітових старостів і командантів станиць польської державної поліції.

Такий був фактичний стан до дня 1. вересня 1939 р. Сьогодні він змінився. Велика більшість територій б. Польщі з православним населенням (українським і білоруським) відійшла до СССР, частина до Литви. На схід від Буга залишилися чотири православні епархії — волинська, поліська і гродненська в цілости в СССР, з виленської місто Вильно з округою в Литві, більшість епархії при СССР. Зменшилася також територія, передусім дуже значно й число вірних — варшавської православної епархії, від якої відстали повіти з абсолютною більшістю українського православного населення, а саме повіти Любомль і Ковель на Волині, і Берестя та Кобрин на Поліссі, що їх прилучено до варшавської епархії щойно в 1939 р.

У висліді польсько - німецької війни перестав істнувати Собор Єпископів, коли чотирьох православних епархіяльних епископів опинилося поза кордонами Генерал-Губернаторства. Перестав істнувати теж і виконний орган митрополита та Собору Єпископів — Священний Собор у Варшаві й силою фактів їхні аґенди опинилися в руках митрополита. Не стало врешті і самого митрополита Діонізія, який 22. листопада 1939 р. зрезиґнував і передав владу в руки берлінського і німецького архіепископа Серафима, російського німця з походження зі світським прізвищем Лядде, як хоронителя (»местоблюстітеля«) митрополичого престола. Нині архиепископ Серафим являється головою варшавської митрополії, а з нею й варшавської (варшавсько-холмської) епархії на Холмщині.

Отже повстала провізорія в єрархії Православної Церкви на окупованих областях б. Польщі. Така провізорія істнує тимсамим і на Холмщині і Підляшші, де колишній митрополит Діонізій перед своєю абдикацією іменував 16. листопада 1939 р. о. протопресвитера Івана Левчука, пароха села Монятичі, грубешівського повіту, адміністратором Православної Церкви на Холмщині і Підляшші, але не означуючи в номінаційній грамоті точно його компетенцій. Отже провізорія істнує й у самій єрархічній верхівці, істнує вона й на Холмщині з Підляшшям і жде ще своєї остаточної розвязки.

Одначе не зважаючи на повищі факти не перестала істнувати автокефалія Православної Церкви на областях б. Польщі, а її головою є сьогодні архиепископ Серафим як хоронитель варшавського митрополичого престола, про що писали ми обширніше у попередній статті на тему автокефалії. Правною основою для Православної Церкви на тих областях є згаданий вище президентський декрет і виданий на його основі Внутрішній Статут. Тут ввели зміни недавно доконані факти, а дальшу їх коректуру переведе і вже переводить німецька влада.

Д-р Степан Баран.

Як працює доріст у Гостинному?

Село Гостинне у Грубешівщині начислює 650—700 душ населення, в тому коло 20 душ поляків. Люди в селі під кожним оглядом свідомі, що виказалось весною 1939 р., коли то поляки старалися »навруціць« нас на »вярен ойцуф«. Тоді то всі як один станули до протинаступу і відперли найсильніші атаки польського гнету, і ніхто не покинув своєї батьківської віри. Є в нас українська народня школа, трьох учителів, кооператива, але вже не »Зєдночене«, лиш »Обєднання«, православна церква. Крім того засновано філію т-ва »Рідної Хати«, до якої вступила вся старша молодь. При »Рідній Хаті« повстав самоосвітній кружок ім. С. Петлюри для »доросту« і вже начислює 44 членів від 14 літ вгору. Маємо надію, що членів буде ще більше, бо багато молоді ходить ще одинцем, незорґанізовано. Праця в »дорості« виглядає ось так: провідником »доросту« є відомий молодий селянин Іван Хомик, який не жалує ні часу, ні сили для загального добра та ідеї самоосвітнього руху. Крім того »доріст« має свого секретаря та скабника. Всякі контролі у »дорості« переводить Н. Рада з »Рідної Хати«. »Доріст« поділений на секції: самоосвітню, театральну і спортову.

Дня 10. березня ц. р. вечором зібралося ціле село у церкві, де о. Д. Степанович відправив в українській мові жалібну панахиду за Т. Шевченка, підчас якої співав хор »Рідної Хати«. На закінчення панахиди відспівано церковний гимн »Боже великий єдиний«. По панахиді люди розійшлися додому. Дня 17. березня ц. р. зійшлися вдруге в театральній салі місцевої школи, де відбувся святочний концерт у честь Пророка. У програму концерту ввійшли деклямації та хорові точки, що їх виконав »доріст«. Вступне слово до присутних і до гостей німців про Шевченка виголосив Петро Марухач, голова »Рідної Хати«, з черги Ліда Которович відчитала реферат про творчість Шевченка. Далі йшли вірші переплітані піснями. Дуже гарно відделкямувала вірш »Причинна« Марухач Надія; »Тарасова Ніч« — Степан Савчук. Були ще інші деклямації. Всі хорові точки виконав хор »доросту« під проводом п. Клявдія Хомика. На закінчення хор відспівав »Заповіт«.

Член доросту.

строями, подіями. Через те мистецьке враження мусить бути хвилеве, не протяжне. Але хочеться, щоб воно прошибло як ніж, вдарило як електрична струя.

На сцені зливаються різні роди мистецтва в одне. Працює слово, рух, краска, звук. Стоп мистецьких засобів, це вияв особливо сильних мистецьких течій. Так і тут: змагання дати й лишити враження таке могутнє, що сплітає в одно й підчиняє собі всі шляхи.

Вдатно оперує нашим фольклором. Але це в стилі сентиментального хлопоманства чи передвоєнного етноґрафізму. Лише зручно підкреслюючи його своєрідність, так як вона нам близька, а для чужинця цікава. Пригадуються роскішні етноґрафічні студії М. Бутовича, що дають глибоку синтезу нашого народнього побуту.

Це щодо форми. Вона вражає своєю новістю, а часто вдаряє й красою. Але часом стає лячно, щоб воно не перекинулось у дешевий ефект, у блискітку, від якої воно відділене тільки тонесенькою перегородою. Бо є ще багато сирого в цьому шуканні нової мистецької форми.

А щодо змісту? „Театр вогняної доби" креслить перед нашими очима візію нашого майбутнього. Втілює в картинах тугу, що дрімає в наших серцях. Картає все, що кволе й безсиле в нашому житті.

Для цього сягає він в наше минуле й сучасне. Видобуває з нього світлі картини, різкі переживання, сильні настрої. Загострює в ньому міцне, а для нас нераз і болюче. Згущує в одній картині непереможне бажання величі, що дрімає в кожному з нас.

І тут ще одна осторога: памятати про напругу цього зусилля. Полет узято високо. Але чи стане сил витримати його? Щоб не обнижувати рівня, не статись шаблоном?

„Театр вогняної доби" щойно почав свій обїзд. Його шлях позначений, як сказано, захопленням та негодуванням. Але одна правда може промовити до всіх — це його новість. У добі розгрому нашого культурного життя це міцний, свіжий прояв.

#

„Театр вогняної доби" в обїздці по містах і містечках Генерального Губернаторства загостив у днях 29, 30 і 31 березня до Перемишля. Театр, радше досвідна сценка, зложена з непрофесійних артистів, за вийімком керманича ґрупи Дема й піонїра бандуриста К. Місевича. Демо вирвавшись з затишка Волині у світ, обїхав його, пропаґуючи між чужинцями красу нашого стилізованого танку. Бандурист К. Місевич виконав велитенську працю по містах, містечках, селах а то й присілках і тепер оба вони: новелізатор і консерватор створили сценку „Театр вогняної доби". Їхнім гаслом стало не — „не тратьте, куме, сил", чи там протилежне „гоп, куме, не журись", такі зрозумілі в умовинах нашої дійсности, але горде гасло „не піддавайсь — а борись".

У ґротесці-пантомімі „Гоп, куме, не журись" і „Не тратьте, куме, сил", вловлено й представлено у кривому дзеркалі ці дві прикмети української душі — і по гоголівськи висміяно. Зроблено це не гірше за ґрупу Парнеля, з якою поляки їздили на Олімпіяду. Ґротесково схлоплено теж сцени з „Назара Стодолі". Багато глибини й трагічного патосу вложено в інсценізацію вибраних уступів з творів Т. Шевченка, мережаних на тлі „Послання до живих, мертвих і ненароджених"... Інсценізація сонетів і строф Б. Кравціва, своєю мистецькою правдою, подібно як „Послання", примушувала забувати про сцену і нагадувала недавні прикрі і болючі спомини: з Берези, вязниць і т. д. Враження степенували цікаво оформлені власні декорації і світляні ефекти.

Врешті прегарно згармонізовані волинські і лемківські пісні, зворушлива ґра бандуриста К. Місевича, танки Дема (Характерник, Рапсодія Срібної Землі), це найсильніші покищо точки „Театру вогняної доби". Пишу „покищо", бо сценка ще не зіграна якслід. А те, що вона зложена з непрофесіоналів, лише людей доброї волі, що стараються викресати з себе святий вогонь жертвенної служби українському народові — може й краще.

Нові вимовні документи

— Берлін. В суботу, 27. квітня, по полудні міністр Німеччини фон Рібентроп вложив перед дипльоматичним корпусом і представниками німецької і закордонної преси заяву про сучасне політичне положення. Одночасно мін. фон Рібентроп передав до публичного перегляду і відома низку дуже знаменних документів, що розкривають перед цілим світом анґлійсько-француські пляни поширення війни на Скандинавському півострові. Ця сензаційна публікація міністерства закордонних справ, оголошена в Білій Книзі ч. 4. потверджує незбито, що Анґлія і Франція приготовляла свої пляни поширення війни політично і мілітарно вже від довшого часу і вже мала їх здійснити, якби не те, що Німеччина перешкодила їх здійсненню негайною акцією 9. квітня ц. р.

На основі документів, що попали в німецькі руки по окупації Норвеґії, та по забранні в полон анґлійських вояків - старшин, виходить ясно, що анґлійці плянували опанувати Скандинавію ще підчас совітсько - фінляндської війни. Тій ціли мав м. ін. служити також допомоговий корпус нібито для Фінляндії, що в дійсності мав всадовитись на Скандинавському півострові. Одначе завдяки безсторонньому становищу Швеції цей плян тяжко було тоді вреалізувати, тимбільше, що несподівано для західніх великодержав дійшло до підписання мира між Совітами і Фінляндією.

В противенстві до шведського уряду, уряд Норвеґії співпрацював потайки з висланниками анґлійського уряду, толерував діяльність анґлійської розвідки в багатьох ділянках життя, так на льокальному терені, як і в самому центрі. Багато ділянок життя зокрема норвежська фльота пересякла в найвищих розмірах анґлійською діяльністю і були помічні анґлійцям в її плянах. Норвеґія була здібна не тільки терпіти анґлійські пляни розширення війни, але також взяти в них участь, значить помагати їм.

Дальше на основі документів стверджено понад всякий сумнів, що анґлійці почали закладати на норвежському побережжі мінові поля не для того, щоб бльокувати дорогу німецьким торговельним кораблям, але НА ТЕ, ЩОБ ЗАБЕЗПЕЧИТИ ДЕСАНТ НА НОРВЕЖСЬКУ ТЕРИТОРІЮ АНҐЛІЙСЬКОГО ЕКСПЕДИЦІЙНОГО КОРПУСУ, ЩО БУВ ВЖЕ В ДОРОЗІ НА ПІВНІЧНОМУ МОРЮ.

А саме вже 8. квітня анґлійські частини були готові до обсадження портів Ставанґер, Берґен, Дронтгайм і Нарвік, всаджені на транспортові кораблі й виплили з портів. В тій хвилині, впродовж дня 8. квітня, британійська адміраліція одержала вістку про те, що німецькі морські збройні сили виплили на Північне море. Взявши німецький виступ за крок спрямований проти анґлійських десантів, анґлійці завернули транспортові кораблі назад до портів, згл. намагалися їх завернути та рішили як стій змусити німецьку фльоту до бою. Не зважаючи на те не вдалося всіх транспортових кораблів завернути до портів. Частину з них допали німецькі літаки й знищили їх. Німецька акція з 9. квітня прийшла отже якраз в пору, щоб перешкодити десантові анґлійсько-французьких військ на норвежському побережжю.

В світлі тих документів твердження анґлійців, що вони поза заложенням мінових піль не мали ніяких намірів нарушити суверенних прав Норвеґії — є звичайною видумкою. І тому нічого дивного, що заява мін. Рібентропа викликала широкий відгомін в пресі цілого світа, зокрема невтральних країн і тих, які були предметом анґлійсько - французьких воєнних плянів, як Совіти і Швеція.

Анґлія шукає нових боєвищ

Швеція, Балкан, Туреччина на черзі

Публична опінія, також українська, так добре зжилася з воєнною психозою, що поволі починає не бачити самої війни. Бо починає людям видаватися, що війна існує тільки там, де існує фронт. Тимчасом воно не зовсім так. Кожний день може принести нові події, що здивують кожного не менше, як ті, що вже заіснували.

За розвитком цих подій стежить останньо дуже пильно вся німецька преса. І не диво. Вона мусить держати німецький нарід в постійній духовій готовості відповісти якстій на кожний удар ззовні, з якої би то не було сторони. Останньо німецька преса реєструє ряд фактів, що кажуть очікувати нових потягнень від західніх великодержав. Де на ці потягнення прийде черга, годі з певністю передбачити. Одно є певним, а саме, що Анґлія буде намагатися всіми способами поширити терен війни передусім на невтральні держави німецького довкілля, бо для неї найвигідніше вести війну проти Німеччини на чужій території і чужими руками.

КУЮТЬСЯ НОВІ ВОЄННІ ПЛЯНИ.

„Франкфуртер Цайтунґ" з 25. квітня приносить коротку оцінку вислідів засідання т. зв. Міжаліянтської Ради, що відбулася в Парижі в понеділок і вівторок мин. тижня, з участю представників анґлійського та французького урядів та представників двох паперових урядів, а саме Польщі й Норвеґії. В урядовому комунікаті про це засідання говориться, що „спільне засідання в можливило всеобіймаючу виміну думок про всі політичні і мілітарні питання, що вимагають уваги від союзних урядів, щоби забезпечити своєчасно евентуальне виповнення їх зобовязань і спільну оборону їх інтересів від кожної ініціятиви ворога. Розваживши всі питання війни, союзні держави рішилися наново й однозгідно за всяких умов вдержати пильну співпрацю між союзними державами".

Що криється за сальоновою мовою цього комунікату, про те довідуємося докладно з менше осторожних від їх міністрів, голосів французької і анґлійської преси.

АНҐЛІЇ НЕ ПОДОБАЄТЬСЯ НЕВТРАЛЬНІСТЬ ШВЕЦІЇ

„Фелькішер Беобахтер" з 26. квітня цитує кілька думок французького воєнного знавця Дюваля з часопису „Журналь". Дюваль пише там м. ін. таке, що невтральність Швеції виходить на користь Німеччині. Коли б шведські кордони впали, то можна було б окружити німецьке військо. Одначе ядро цієї проблеми бачить французький воєнний письменник в тому: „Якщо б аліянтам (зн. Анґлії й Франції) удалося колинебудь заняти полудневу Швецію, Гамбурґ, Берлін, Штетін були б віддалені від нових летунських майданів тільки на 300 км. Спільно переведений летунський напад на Німеччину зі Швеції і Льотаринґії загрожував би цілій німецькій території".

Не треба отже бути аж надто догадливим, щоб ствердити кого це мала на думці міжаліянтська рада, коли говорила про „всі політичні й мілітарні питання" та про „евентуальне виповнення їх зобовязань". „Говориться, — пише слушно „Фелькішер Беобахтер" — про „право малих народів", а думається про мілітарне окруження Німеччини". Паризький кореспондент „Парі Суар" вказує виразно на це, що „Швеція єсьогодні центральною точкою зацікавлення і ця країна може бути в короткому часі втягнена у війну".

АНҐЛІЙСЬКІ ПІДКОПИ НА БАЛКАНІ, ЗОКРЕМА В РУМУНІЇ.

„Берлінер Берзен Цайтунґ" з 21. квітня приносить цікаву статтю п. н. „Тепер черга на Балкан?". В ній стверджується, що від якогось часу пропаґанда західніх великодержав сіє пляново хмари тривожних вісток, вичислюючи ряд держав на Балкані, яким немовби то грозить то німецька, то італійська, то совітська інвазія. В цей спосіб пропаґанда західніх великодержав хоче настроїти балканські народи ворожо до Німеччини, щоб використати їх безпосередньо чи посередньо у війні проти Німеччини. Це було м. ін. також завданням конференції анґлійських амбасадорів з балканських держав в Льондоні, на якій вони дістали доручення запевнити балканським державам анґлійсько-французьку поміч в заміну за зірвання торговельних взаємин з Німеччиною. Ці то держави мав також на думці комунікат найвищої аліянтської воєнної ради з 28. березня, в якому говорилося про загострення бльокади.

Одначе тому, що балканські держави не схотіли піти на анґлійські обіцянки і впасти жертвою імперіялістичних інтриґ — Чемберлен заявив в звязку з заповідженим загостренням бльокади, що якщо невтральні держави не перестануть доставляти своїх продуктів Німеччині, Анґлія і Франція здержить довіз своїх продуктів до цих держав. Тому невтральні держави опинилися перед вибором або включитися до фронту бльокади західніх великодержав, або дозволити бльокувати себе разом з Німеччиною. Для переведення цього анґлійського пляну зявилися одного дня в Норвеґії анґлійські кораблі. Якщоб вони могли, вони віхали б також і в Чорне Море. Та річ в тому, що Туреччина досі ще каже рішуче ні. Тому анґлійці взяли на себе невинну маску і рішили перевести бльокаду в інший спосіб. В Льондоні зорґанізовано велику акційну спілку „Екко", останньо „Умко", якій поставлено за завдання викупити на Балканах всю продукцію, що має яконебудь стратеґічне значіння. Чемберлен назвав цю підкопну спекуляцію „тривалим підвищуванням нормальної виміни товарів", рахуючи певно на короткий розум решти світа.

Врешті Даф Купер виложив зовсім ясно наміри Анґлії на Балканах, пишучи з нагоди конференції балканських амбасадорів:

„Треба негайно створити в полудньово-східній Европі солідний бльок держав, який був би зобовязаний помогти аліянтам завдати німецькій армії рішаючу поразку. При цьому не треба довго питати, чого ці малі держави собі бажали б. Коли б котра з них зволікала, треба це зволікання перемогти".

Тут уже виразно видно, що Анґлія є рішена в своїх намаганнях поширити бльокаду й фронт, використовуючи всякі засоби, навіть насильство. Чому? Тому, що чим на півночі є залізо, тим на полудні є нафта.

ТУРЕЧЧИНА ЯДРОМ ПОЛІТИЧНОГО І МІЛІТАРНОГО ПИТАННЯ.

Західні великодержави визначують Туреччині в своїх протинімецьких плянах окрему ролю. Цей самий „Берлінер Берзен Цайтунґ" наводить слова б. воєнного міністра Фабрі, що з нагоди засідання воєнної ради сказав м. ін. таке: „Велитенській потузі західніх великодержав треба дати тільки точку опертя, а тоді вже ніщо їм не зможе опертися. Кожний відчуває, що Туреччина могла б одного дня стати такою точкою опертя. Вона є ядром політичного й мілітарного питання. Вже завтра може вона стати ядром негайного конфлікту".

НІМЕЧЧИНА НЕ ДАСТЬ СЕБЕ ЗАСКОЧИТИ.

Від бажаного до дійсного завжди далеко. Так воно і в цьому випадку. Дотеперішній розвиток війни потвердив на кожному кроці перевагу німецької мілітарної ініціятиви. Можуть анґлійці бути переконані, що їх воєнні пляни є добрі, та одначе вони не вдаються, як не вдалися в Польщі, а останньо в Норвеґії. Треба згори виключити, щоб Німеччина дала себе денебудь заскочити у вичислених вгорі випадках. Якщо ж іде про Балкан і Туреччину, то треба сподіватися не тільки протиділання Німеччини, але й тих великодержав, що теж є зацікавлені дуже сильно балканськими справами, з огляду на свої великодержавні інтереси, а саме Італії і Совітів. Згаданий „Берлінер Берзен Цайтунґ" пише про це так: „В столицях балканських держав і Туреччини знають, що кожне намагання західніх великодержав перевести на полудневому сході окружаючі маневри, зустрінеться не тільки з розторощуючим, блискавичним протиударом Німеччини, але також з протиділанням обох других великодержав, зацікавлених в мирі на тому просторі, а саме Італії і Совітів".

Великодні святкування у Кракові

Цьогорічні Великодні Свята святкувала українське громадянство в Кракові дуже величаво. У страстний четвер вечером в обох церквах, тобто греко-католицькій та праославній почалися богослуження. — Вірних прибуло дуже багато.

На Великдень обі церкви були переповнені вірними. В греко-католицькій церкві торжественну Службу Божу відправив о. ректор Малиновський у сослуженні 8-ох священників; зновуж у православній правив о. прот. Волков. В одній і другій співали прегарно хори.

Незвичайно патріотичну проповідь виголосив у другому дні свят о. прот. Волков.

У першому дні свят відбулося у салі „Просвіти" **спільне Свячене** на яке прибуло чимало громадян. Свячене поблагословив о. д-р Хрущ. Опісля гості складали собі побажання. Настрій був бадьорий. Виголошено низку промов, співано пісні, то що.

Слід відмітити, що багато наших священиків виїхало було з Кракова на Свята до рідних українських кольоній в душпастирських ціллях.

—о—

Витривала акція -- постійний успіх

Так можна схарактеризувати поступи німецьких військ в Норвегії на основі повідомлень німецької начальної команди з днів 22-го, 23-го, 24-го і 25-го квітня. Німецькі війська на всіх відтинках в районах Осльо, Дронтгайм, Берґен, Ставанґер посунулись значно вперед, при власних дуже незначних втратах, натомість великих втратах ворога. Від норвежських військ вичищено великі терени, багато норвежських відділів взято в полон. В руки німців в багатьох місцевостях впала велика добича. **Зокрема треба згадати про здобуття німцями в завзятому бою міста Стейнкер, про збомбардування німецькими літаками портових уряджень і залізничних двірців в Намсос і Андальснес, якими користувався ворог, через що внеможливлено йому всяку акцію та вкінці про знищення на ворожому летовищі між Домбас і Андальснес 11 ворожих літаків.** Німецьке летунство і морська фльота завдали ворогові тут і там нові втрати, не зазнавши натомість від нього майже ніяких. На західньому фронті не було ніяких замітніших подій.

Такий був би воєнний білянс днів, які ми, українці, провели серед святочних клопотів і великодніх дум.

—о—

Англійський оперативний штаб
в німецькому полоні

= Берлін. Начальна німецька команда німецької армії повідомляє: Після несподіваного вмаршу німецьких військ в днях 22. і 23. квітня до Ліліенґамер і Треттен **зустрілися вони вперше з англійцями, що їх перекинено з Андальснес і розбили їх. В німецькі руки впало майже 200 полонених, між ними англійський штаб і командант оперативної ґрупи з багатьома документами великого політичного і мілітарного значіння.** Дальших англійських полонених взято 25. квітня.

Інший відділ англійських військ, що їх висаджено на беріг, заатаковано біля Стейнкер на північ від Дронтгайму і по короткому бою відкинено його. І тут попало **в неволю 2 англійських старшин і 80 стрільців. Полонені англійські стрільці щойно від німців довідалися, що в Норвегії є німці, бо це перед ними затаювали.**

В скорому маршу на північ сильні німецькі відділи перейшли **26. квітня Тінсет і Рерос, та після 350 км. маршу від Осльо найшлися у віддалі 100 км. від Дронтгайму. На схід від Берґен після бою з норвежськими військами німецькі відділи здобули місто Вос.**

Англійська морська фльота також 26. квітня обстрілювала Нарвік. **На північ від Нарвік німецькі війська розбили норвежський баталіон і забрали 144 полонених.**

Німецьке летунство піддержувало з успіхом акції армії і фльоти. **Один британський кружляк у фіорді Сонь був поцілений бомбою і внаслідок експльозії став нездатним до бою.** В часі невдачного ворожого налету на летунський майдан в Аальборґ зістрілено один англійський літак. В оживленій акції на західному фронті німецькі відділи завдали ворогові нові втрати і взяли до неволі 32 полонених.

—о—

Постійний марш вперед

= Берлін. Начальна команда німецької армії повідомляє: Німецькі війська в Норвегії також 27. квітня перевели щасливі операції. У всіх місцях, де зустріли опір ворога, опір зламано, а ворога відкинено. Німецькі війська продовжують марш вперед. В акції бере участь німецьке летунство і завдяки йому всяка спроба ворога поставити опір є безнадійна. Між взятими 27. квітня в полон є багато англійців. Після здобуття Вос розпорошені там норвежські відділи покинули зброю і скрилися в горах. В районі Ставанґер число полонених осягнуло цифру 2.921 вояків. Між ними багато англійських старшин і летунів. Між воєнною добичю треба згадати 22. гармати і 267 скорострілів. В ночі з 26. на 27. квітня британські війська обстрілювали Нарвік. В районі Гарштад і Андальснес німецькі летуни атакували британські частини, що намагалися там висісти. В околиці Нарвік ушкоджено бомбою важкого калібру британський кружляк. На водах біля Андальснес один англійський кружляк ушкоджено так сильно бомбами, що він стаз нездібним до бою. У фіорді Мольде затоплено 3 британські транспортові кораблі загальної містоти 12.000 тон. Крім цього ушкоджено дальші транспортові кораблі загальної містоти 23.000 тон. Над північним морем зістрілено 3 англійські літаки. Один власний літак пропав. На західньому фронті не було ніяких замітних подій.

Бельгійський кабінет відкликав димісію

= Брюссель. Мин. тижня в четвер вечером бельгійський кабінет під проводом премієра Перльота зголосив свою димісію. Одначе в пятницю цей самий кабінет ухвалив, на прохання бельгійського короля, відкликати свою димісію. Бельгійський король в своому письмі кабінетові висловив погляд, що хвилина, в якій міжнародня ситуація накладає на всіх бельгійців обовязок затіснити ще більше свою єдність не є зовсім відповідна на міністерську кризу з огляду на внутрішні політичні питання.

АМЕРИКА СТОЇТЬ ЗДАЛЕКА ВІД ВІЙНИ В ЕВРОПІ Й АЗІЇ.

= Ню Йорк. Отвираючи цьогорічну виборчу кампанію на становище президента през. Рузвельт виголосив промову до зборів т. зв. молодо-демократичних клюбів. Промову трансмітували по радіо. Обговорюючи загальне положення у світі Рузвельт заявив, що американський уряд буде держатися в резерві. **Америка держиться здалека від війни в Европі й Азії.** Вороги нашої партії — говорив Рузвельт — намагаються ширити неспокій і твердять, що теперішній уряд хоче втягнути Америку у війну, або що Америка невідкличнo котиться до війни. На те Рузвельт відповів: »Ви, слухачі радія, чейже краще знаєте, як ця справа мається«.

—о—

НА ЩО ОРІЄНТУЄТЬСЯ БОЛГАРІЯ?

= Софія. Міністр закордонних справ Болгарії Попоф заявив софійському кореспондентові югославянського щоденника, що спільним обовязком Югославії і Болгарії є оборона своїх країв перед воєнною пожежою і спільне переборювання усіх небезпек вірою в кращу будуччину. Мир на Балкані мусить бути вдержаний. **Болгарія щиро вітає навязання торговельних взаємин між Югославією і Совітами.** Болгарія зі свого боку **аж до закінчення війни не підійме ніякої акції, що могла би утруднити положення її сусідів.** Нашим найгарячішим бажанням є вдержати невтральність і як найкращі взаємини з нашими сусідами.

—о—

ТЕ САМЕ В БІЛГОРОДІ.

= Білгород. Міністр закордонних справ Югославії Маркович зложив представникові білгородського щоденника Політіка заяву, в якій ствердив м. ін.: »Югославія веде здецидовано і консеквентно політику невтральності від початку війни. Тому, що теперішня війна розтягнулася також на господарську ділянку, труднощі міжнароднього життя пересунулися також на невтральні країни. Тому ми пильнуємо безнастанно, щоб усунути і внутрішні труднощі і ті, що вяжуть нам руки у господарських взаєминах з усіми державами, що ведуть війну. Не тратимо з очей головної цілі, а саме, щоб наша країна не була втягнена у війну і щоби задержати поправні взаємини з усіми великодержавами«.

—о—

АНГЛІЙСЬКІ КОРАБЛІ ПІД ГРАДОМ БОМБ.

= Берлін. Начальна команда німецької армії повідомляє: Операції в Норвеґії розвиваються дальше успішно, при піддержці летунства, що бере участь в боях на суходолі і нищить запілля ворога. Пацифікація в Норвеґії поступає вперед. Забезпечено знову 6 батерій з 24 гарматами з повним вирядом і муніцією. Обсаджено одну фабрику муніції.

На побережжю середущої Норвеґії два британські кружляки були поцілені бомбами найтяжчого калібру. 11 транспортових кораблів загальної містоти 50.000 тон були поцілені важкими бомбами так що багато з них є знищених. Біля Леаскоп знищено на майдані три ворожі літаки. Два німецькі літаки пропали. На заході ніяких замітніших подій.

—о—

= **НІМЕЦЬКО-ШВЕДСЬКІ ТОРГОВЕЛЬНІ ПЕРЕГОВОРИ. В Штокгольмі зібралися 23. квітня на спільну нараду члени німецько-шведської урядової комісії, щоб обговорити біжучі питання, що виникають з німецько-шведських торговельних взаємин.**

= **ПОВНА ГОСПОДАРСЬКА СПІВПРАЦЯ НІМЕЧЧИНИ З РУМУНІЄЮ. Німецька і румунська урядова комісія для регуляції німецько-румунських господарських взаємин відбула кілька спільних засідань, у висліді яких мин. тижня підписали низку умов. В умовах впроваджено цілий ряд полекш в німецько-румунському платничому обороті.**

НОВИНКИ

КАЛЄНДАР

ТРАВЕНЬ
2. Четвер — Івана Верхопеч
3. Пятниця — Теодора
4. Субота — Януарія

ДВА УКРАЇНСЬКІ КОНЦЕРТИ У КРАКОВІ.

Український Національний Хор під управою Володимира Божика виступить у Кракові з двома концертами українських народніх пісень, в четвер і пятницю в 8. год. вечером в салі Старого Театру, площа Степана. Передпродажа білетів у крамниці Гофмана, Ринок 41.

Українське громадянство матиме нагоду почути низку пісень добре зіспіваного хору.

—o—

— КОЖНИЙ КУСНИК ЗЕМЛІ ОБСІЯНИЙ У... ВАРШАВІ. Всі власники дрібних парцель у Варшаві й власники віль та неужитків забралися цього року з великою пильністю до управи землі, обсаджуючи її ярниною. Використано дослівно кожний клапоть землі. Кожний хоче мати трохи власної ярини, щоби не платити за неї високих цін. В неодному мешканню місце квітів у вазонках і скринках заняли петрушка, цибуля чи навіть редьківка.

— ВОВКИ В РАДОМСЬКІЙ ОКРУЗІ. В околиці села Котарбиці, радомської округи, показалося в білий день від кількох десятків літ невидане явище, а саме стадо вовків. Вистрашені селяни озброїлися в що попало і прогнали вовків в недалекі ліси. Припускають, що підчас лютих морозів вовки шукаючи жиру перейшли ледом на лівий беріг Висли, а тепер не могли внаслідок великих вод на Вислі вернутися до своїх леговищ.

— ВІДОМИЙ НІМЕЦЬКИЙ ЛЕТУН ЗГИНУВ В КАТАСТРОФІ. Мин. тижня в понеділок згинув підчас пробного лету загально відомий німецький летун капітан - пільот дипльомований інжинір Альфред Генке.

— КАТАСТРОФАЛЬНА НАДБЕРЕЖНА БУРЯ. Незвичайно сильна буря, получена з сильною морською филею навістила недавно береги Нової Фундляндії і заподіяла великі шкоди. Получення між поодинокими надбережними місцевостями є перервані. Филі змили багато домів з лиця землі. Матеріяльні шкоди сягають грубих міліонів долярів.

— ЗГОРІЛО ЖИВЦЕМ 212 МУРИНІВ. Підчас забави з танцями, що відбувалася на площі побіч деревляного костела в місцевості Начез в стейті Місісіпі вибухла з невідомих причин нагальна пожежа, в наслідок якої кількасот муринів опинилося в полуміннях. Досі устійнено жахливу цифру 212 осіб, що знайшли смерть в полуміннях.

— 33 ВБИТИХ І 120 РАНЕНИХ В ЗАЛІЗНИЧІЙ КАТАСТРОФІ. В залізничій катастрофі біля Ню-Йорку було після останніх обчислень 33 вбитих і понад 120 ранених. Великі сніжні бурі утруднюють устійнити остаточне число жертв, бо не можна перешукати докладно румовищ розбитих ваґонів.

— ВЕЛИКА ПОВІНЬ В АМЕРИЦІ. Обірвання хмар спричинило велику повінь в долинах ріки Огайо. Ріка залила всі долини від Пітсбурґа до Цінціна та перемінила їх в одно велике озеро. Багато місцевостей зникло під водою, багато втратило звязок зі світом. Мешканці кількадесять тисяч домів мусіли рятуватися втечею, шкоди велитенські.

— 380 ТИСЯЧ ПАР ЧОБІТ НІМЕЦЬКОЮ ВОЄННОЮ ДОБИЧЮ. При докладній ревізії норвежських портів і маґазинів німці викрили багаті запаси найрізнородніших товарів. М ін. 20. квітня віднайшли в Берґен і забезпечили 380 тисяч пар військового взуття, що було призначене на вивіз до Анґлії.

— ВЕСНЯНА ТОРГОВЕЛЬНА ВИСТАВА В ЗАГРЕБІ. Югославія є останньо центром великого зацікавлення міжнародніх торговельни кругів. Щойно закінчилася весняна торговельна вистава в її столиці Білгороді, а вже 27. квітня відкрили нову виставу в Загребі. На 187 закордонних фірм, що візьмуть ц. р. участь в цій виставі є 141 німецьких фірм.

= ВЕЛИТЕНСЬКА ВОЄННА ДОБИЧА. В руки німецьких військ в одному тільки районі довкола Ставанґер впала крім 241 полонених старшин і 2921 підстаршин і стрільців велитенська добича, а саме: 10.000 ручних крісів, 22 гармати, 267 скорострілів та велика кількість муніції. Все це було приготоване на озброювання нових змобілізованих частин.

— 6.000 НЮЙОРСЬКИХ ШОФЕРІВ СТРАЙКУЄ. 6.000 шоферів таксівок в Ню-Йорку, що належать до двох найбільших ню-йорських товариств таксівок, почало страйк. Причиною страйку є відмова товариств підвищити платні і заключити збірну умову.

—o—

Слово до Читачів

Життя — це поступ.

Жити життям справжнього українця — це невпинно, не дивлючись на перепони й труднощі, йти вперед. Це змагання, творити, розвиватись, досконалитись.

Бо хто не йде вперед, цей не тільки лишається позаду, але йде взад. І тратить те, що досі осягнув.

Змагатися, працювати, вдосконалювати досягнене, радіти самим процесом змагань, знаходити вдоволення в праці і з праці для свого й прийдешніх поколінь добра — ось суть і зміст справжнього життя культурної людини. Ось на чому спирається життя й майбутне націй і держав.

Життя — це боротьба.

Преса, що очолює й оформлює життя модерної нації, що є віддзеркаленням цього життя в усіх його ділянках — це живий зразок упертого гону вперед, зразок постійного розвитку і плянового досконалення.

Так воно й з нашим часописом. Події, що з невблаганою послідовністю й головокружною скорістю йдуть у світі, що мають і матимуть рішальний вплив і на наше життя і майбутнє — вимагають від нас невпинного слідкування за ними та скорого й вичерпуючого поінформування про них широкого українського загалу.

Щоб не відбитись від цих подій, щоб не втратити звязку з життям світу, щоб відповідно до нього наладнувати й наше життя, щоб не опинитись у хвості світових подій

»К Р А К І В С Ь К І В І С Т И«

УКРАЇНСЬКИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ ҐЕНЕРАЛ-ҐУБЕРНАТОРСТВА,

що почали своє істнування й працю появляючись двічі в тиждень — з різних причин довше затримались на цьому початковому етапі своєї праці. Та потреба читаючого загалу й нашої національної справи не дозволяють довше триматися цих рямок.

Закріпившись на цьому першому етапі розвитку й придбавши тверді підстави для дальшого істнування —

»К Р А К І В С Ь К І В І С Т І«

вступають у черговий, другий етап свого розвитку.

ВІД 1 ТРАВНЯ Ц. Р. „КРАКІВСЬКІ ВІСТІ"

ВИХОДИТИМУТЬ Т Р И Ч І В ТИЖДЕНЬ
А САМЕ В ПОНЕДІЛОК, СЕРЕДУ І ПЯТНИЦЮ.

Одночасно зі збільшенням днів виходу, п о ш и р ю є м о й о б є м ч а с о п и с у: число під неділю матиме 12 с т о р і н о к.

Очевидно, що в звязку з цим, збільшуються й видатки на видавання часопису, тому й необхідно було — хоч це далеко не покриває витрат — підвищити й передплату.

Починаючи від 1. травня ц. р. передплата »Краківських Вістей« виноситиме в краю і закордоном

місячно	3 зл. 70 ґр.	чвертьрічно	10 зл. 50 ґр.
піврічно	20 зл. — —	річно	40 зл. — —

Хто має вже заплачену передплату згори поза 1. травня — матиме обовязок вирівняти різницю, про висоту якої повідомить Адміністрація своєчасно.

Приходимо до Вас, Шановні Читачі, з оцею вісткою про поширення й досконалення »КРАКІВСЬКИХ ВІСТЕЙ«. Віримо, що зрадієте нею й привітаєте наш почин і наше зусилля. Віримо, що з Вашою допомогою і з Вашим розумінням ваги, ролі й значіння української преси, перейдемо скоро цей другий етап — появи тричі в тиждень — та вступимо незабаром У ТРЕТІЙ, НАЙВИЩИЙ ЕТАП НАШОГО ЧАСОПИСУ. В етап, коли »Краківські Вісти« стануть щ о д е н н и к о м.

З тією вірою починаємо нашу працю й виходимо на стрічу цьому радісному етапові.

Краків, квітень 1940 р.

ВІТАЄМО ВАС!

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО
В КРАКОВІ.

Короткі вістки

= АНҐЛІЙЦІ СКОНФІСКУВАЛИ ІТАЛІЙСЬКУ ПОШТУ. Капітан італійського корабля, що прибув до Ню Йорку, повідомив, що анґлійці задержали в Ґібральтарі його корабель 8 годин, перевели ревізію, сконфіскували 1144 мішки пошти, в тому 344 з Німеччини та арештували кількох німців. Те саме зробили анґлійці з голяндським кораблем „Вестернлянд", на якому сконфіскували 276 мішків пошти.

= ВТРАТИ ОДНОГО АНҐЛІЙСЬКОГО КОРАБЛЯ БІЛЯ НАРВІК. Британська адміралція помістила в листі втрат контрторпедовця „Гунтера", що його німці затопили біля Нарвіку, прізвища 8 старшин, 147 матросів і 2 кухарів. Всі вони фіґурують як пропавші. Адміраліція заявляє, що є слаба надія, що може частина з них є в німецькому полоні.

= НАДПРЕЗИДЕНТ ТЕРБОВЕН КОМІСАРЕМ НІМЕЧЧИНИ НА НОРВЕҐІЮ. Канцлер Гітлер іменував надпрезидента Тербовена німецьким комісарем для окупованих теренів в Норвеґії. Комісар Німеччини Тербовен підлягає в свойому характері безпосередньо канцлерові Гітлерові.

= НЕМА ЯПОНСЬКО-АНҐЛІЙСЬКИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПЕРЕГОВОРІВ. Представник японського міністерства закордонних справ заявив на запит щодо різних поголосок про японсько-анґлійський торговельний договір, що нема ніяких переговорів в цій справі.

= КРИВАВИЙ ПРИСУД В ДАМАСКУ. Французький воєнний суд в Дамаску (Сирія) видав в останньому часі низку кривавих присудів на арабських діячів. 7 загально відомих арабських націоналістів засуджено на кару смерти, 19 на 5 до 20 літ примусових робіт. Присуд викликав серед арабського населення велике обурення

= РУМУНІЯ ЗАМКНУЛА ВІЗД НА ДУНАЙ ОЗБРОЄНИМ ТОРГОВЕЛЬНИМ КОРАБЛЯМ. В румунському деннику законів появився королівський декрет, що забороняє озброєним торговельним кораблям віздити на Дунай.

= ВІЗИТА ҐЕН. БЛЯСКОВІЦА В КРАКОВІ. Мин. тижня начальний командат німецьких військ на сході ґен. Блясковіц гостював в Кракові як гість ґенерального ґубернатора. Ґен. Блясковіц перевів перегляд військ. Вечором відбувся в краківському театрі святочний виступ артистів віденської опери. Ґен. Блясковіц звеличав його своєю присутністю.

ОГОЛОШЕННЯ

Дрібні оголошення

Всього доброго Рідним і Знайомим з нагоди Великодня, Шлемкевичі, Ченстохова.

Дорогій Рідні, Друзям і Знайомим привіт „Христос Воскрес“ У. і Г. з дітьми. 1-1

Пошукую дівчини в віці 12—20 літ до однорічної дитини. Зголошення на адресу: Сквіртнянський Михайло, Краків, вул. Сенкевича 11. 1-1

Влодко Процик, подай вістку. Михайло Черкес, Глудно п. Динів. 1—1

„Батьку“ подайте вістку. Черкес-Охримович, Краків, Ожешковаґассе 7. 1-1

Відгукніться знайомі — друзі Тернопільці: Синиця Володимир bei Parzefall Langenerling über Sünching b/Regensburg Oberpfalz.

Мудрика Степана зі села Павлокома, березівського повіту, Вацяк Андрій Меердорфляґер ібер Пайне, бец. Бравншвайґ. 1—1

Друзів із Костополя: Павла Середу, Муколу Грипича, Федора Трофимчука пошукує: Олекса Кондратюк, Меердорфляґер іб. Пайне, бец. Бравншвайґ. 1—1

Пошукую Гавриша Дмитра ж. Досяка та Брицьких в Велдіжа п. Долина. Хто знавби про їх адресу прошу повідомити мене на адресу: Verband der Ukrainischen Eisenhender in Krakau, Straschewskigasse12 (Бойчук).

Адвокат мгр. Іванчук Степан провадить адвокатську канцелярію в Кракові, вул. Фльоріянська 28.

Прошу дуже о. Івана Шпака, як рівнож всіх знайомих друзів з Дрогобиччини відгукнутися на мою адресу: Fryder Osyp, R. W. H. G. Wohlnager 23 Haus I, Stube I. Watenstedt II über Branschweig.

Володимир Романів з Бережан - Лісники просить товаришів і знайомих о ласкаве негайне подання своїх адрес до адміністрації »Кр. Вістей«. Інж. Колтунюк. 1—1

Пошукую брата Володимира Возняка, б. плютонового 51. п. п. в Бережанах, що тепер перебуває в полоні. Вістки прошу присилати: Лабова Мирослав В 1—2

Д-р Теодор Міхаловський відчинив й веде нотаріяльну й адвокатську канцелярію в Білгораї в будинку городського суду.

Просимо наших Вп. довжників сплачувати свої довги за побрані товари в наших крамницях, в Банку »Віра« Німецький Перемишль, вул. Угорська 3а. Давніші фірми: »Мануфактура« Є. Ф. Борис і С-ка, Перемишль — Т. і В. Борис і С-ка — Перемишль. 1—3

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., $1/4$ сторінки 180 зол., $1/8$ сторінки 150 зол., $1/12$ сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширині 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.

За Редакцію відповідає начальний редактор Л. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво“, Краків, вул. Кармелітська 34, II. Телефон 230-39.
З друкарні „Нова Друкарня Денникова“ під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.

Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzegenteil: Hauptschriftleiter L. Chomiak Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag“ G. m. b. H. Krakau, Karmeliterstrasse 34, II, Fernsprecher 230-39 Druck: „Nowa Drukarnia Dziennikowa“, Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79